

Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynol Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Swyddfeydd Llywodraeth Cymru, Abertawe

16 Awst 2017

Cofnodion

Yn bresennol: Leasa Fielding (Llywodraeth Cymru), Becky Phillips (Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur), Holly York (Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru), Nigel Ajax-Lewis (Yr Ymddiriedolaethau Natur, Cyswllt Amgylchedd Cymru), Anthony Hicks (Llywodraeth Cymru), Richard Poole (Dŵr Cymru), David Hall (Awdurdod Harbwr Caerdydd), Kathleen Carroll (Llywodraeth Cymru), Sean Hathaway (Dinas a Sir Abertawe), Dan Jones (Prifysgol Abertawe) **Ar y ffôn:** Olaf Booy (Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr), Theresa Kudelska (Cyfoeth Naturiol Cymru), Jennie Jones (Cyfoeth Naturiol Cymru)

Ymddiheuriadau: Alison Smith (Llywodraeth Cymru), Nicky Davies (Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog), Bradley Welch (Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog), Jo Mullet (Knotweed Control), Judith Oakley (Dinas a Sir Abertawe), Louis Macdonald-Ames (Sefydliad Gwy ac Wysg), Dusi Thomas (Dŵr Cymru), David Thorpe (Cyfoeth Naturiol Cymru), Niall Moore (Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr), Jo Cable (Prifysgol Caerdydd)

1. Croeso, cyflwyniadau ac ymddiheuriadau

Croesawodd LF (Cadeirydd) y mynychwyr.

2. Materion sy'n codi a chamau gweithredu o'r cyfarfod blaenorol

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod blaenorol a byddant yn cael eu cyhoeddi ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.

CAM GWEITHREDU 1: Bydd **HY** yn lanlwytho cofnodion y cyfarfod blaenorol ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Mae'r rhan fwyaf o'r camau gweithredu wedi'u cwblhau neu maent yn eitemau ar yr agenda. Mae Cam Gweithredu 2 wedi'i ohirio. Mae Hilary Foster o dîm Rhywogaethau Estron Goresgynol Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cymryd cyfrifoldeb dros gamau gweithredu 4 a 6 ynghylch sticeri Mynd at Wraidd y Mater ac arwyddion Edrych, Golchi, Sychu fel rhan o'r gwaith i adfywio'r ymgyrchoedd bioddiogelwch. Bydd KC yn ceisio diweddariad gan HF ar hyn.

CAM GWEITHREDU 2: Bydd **DTh** yn parhau i ymchwilio data ar rywogaethau estron goresgynol a pholisïau bioddiogelwch er mwyn cael arfer gorau Sefydliad Siartredig Ecoleg a Rheolaeth Amgylcheddol (CIEEM)

3. Fframwaith Adfer Natur

Rhoddodd HY ddiweddariad ar y Fframwaith Adfer Natur. Mae'r Cynllun Adfer Natur yn cael ei adnabod fel y Cynllun Gweithredu Adfer Natur erbyn hyn ac mae'n defnyddio'r acronym NRAP yn Saesneg er mwyn osgoi dryswch â'r acronym NRP, a ddefnyddir ar gyfer y Polisi Adnoddau Cenedlaethol (Natural Resources Policy). Mae grŵp gweithredu'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur wedi'i sefydlu i arwain a gyrru'r gwaith o gyflwyno a gweithredu'r

Cynllun Gweithredu Adfer Natur ar lefel leol a chenedlaethol. Gwnaeth y grŵp cwrdd am y tro cyntaf ar 3 Awst. Ffocws y cyfarfod cyntaf oedd cadarnhau rôl y grŵp a phenderfynu ar ei flaenoriaethau cychwynnol. Mae gan y grŵp aelodaeth eang – gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru, tîm cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru, Cydbwyllgor Cadwraeth Natur, cyrff anllywodraethol (gan gynnwys Cyswllt Amgylchedd Cymru), Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Cymdeithas Ecolegwyr Llywodraeth Leol, partneriaethau natur lleol, parciau cenedlaethol, cynrychiolwyr o'r sector ffermio, a sefydliadau eraill o'r sectorau preifat a chyhoeddus.

Bydd grwpiau gorchwyl a gorffen arbenigol yn cael eu comisiynu gan grŵp gweithredu'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur er mwyn darparu mewnbwn arbenigol penodol neu i ymgymryd â thasg benodol. Bydd y grwpiau rhywogaethau ac ecosystemau yn cael eu cau, a bydd aelodau'r rhain yn cael eu tynnu i mewn i grwpiau gorchwyl a gorffen arbenigol. Cydnabyddir bod gan y grŵp rhywogaethau estron goresgynnol hwn angen a chwmpas parhaus ac, o'r herwydd, bydd yn parhau fel grŵp sefydlog. Cytunwyd ar y grwpiau gorchwyl a gorffen uniongyrchol a byddant yn canolbwyntio ar y canlynol: defnydd tir yn y dyfodol, adolygu a diweddarau Rhan II o'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur, adolygu rhestrau Adran 7, canllawiau ynglŷn ag Adran 6, y Prosiect Bylchau mewn Tystiolaeth, adfer a chydnerthedd, cynllunio a bioamrywiaeth, a chynhadledd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru. Bydd y gynhadledd yn cael ei chynnal yn ôl pob tebyg yn ystod gwanwyn 2018 yn hytrach nag yn y slot amser arferol ym mis Medi.

Bydd grŵp gweithredu'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur yn derbyn adborth ac argymhellion oddi wrth y grwpiau hyn (gan gynnwys ein Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol ni) ac yn darparu argymhellion i Weinidogion Llywodraeth Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru, yn enwedig ynghylch Datganiadau Ardal, Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd, a tharged y Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol o atal y golled mewn bioamrywiaeth erbyn 2020.

Noder, mae'r camau gweithredu morol sy'n cael eu nodi yn y Cynllun Gweithredu Adfer Natur (gan gynnwys rhywogaethau estron goresgynnol morol) yn cael eu cyflawni gan weithgor Is-adran y Môr a Physgodfeydd mewn partneriaeth â Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol a Grŵp Cynghori ar Bysgodfeydd Morol Cymru. Mae Sharon Davies o Lywodraeth Cymru yn gyswllt allweddol ac mae hi'n aelod o'r grŵp hwn yn ogystal.

Mae gwaith o amgylch y fframwaith hefyd wedi cynnwys symud lleoliad tîm cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru i Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae hyn yn helpu i ddiogelu dyfodol hirdymor y tîm cymorth ac mae'n darparu cysylltiadau gwell gyda Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae'r ddau aelod o staff wedi'u lleoli yn swyddfa Tŷ Cambria Cyfoeth Naturiol Cymru yng Nghaerdydd.

4. Trafodaeth ynghylch y cylch gorchwyl diwygiedig

Mae cylch gorchwyl y grŵp wedi'i ddiweddarau a gellir gwneud sylwadau amdano gan aelodau'r grŵp. Trafododd y grŵp y cylch gorchwyl:

- Cadeirydd – bydd cadeirydd y grŵp yn cael ei benodi gan Lywodraeth Cymru. Cytunodd yr aelodau a oedd yn bresennol y byddent yn hoffi i'r cadeirydd aros gyda Llywodraeth Cymru (LF).
- Mae'n ymddangos bod y cwmpas yn cwmpasu'r cyfan sydd ei angen.
  - Gellid diwygio'r cwmpas o ran (i) i adlewyrchu cyfeirio camau gweithredu at ein rhywogaethau blaenoriaethol ar gyfer camau gweithredu. Mae'r gwaith i gynnwys y rhywogaethau blaenoriaethol ar gyfer camau gweithredu yng

Nghymru wedi'i nodi fel cam gweithredu yn adran 'hyrwyddo camau gweithredu' y cynllun gwaith.

- Cytunodd y mynychwyr i barhau â'r un nifer o gyfarfodydd mewn blwyddyn, sef tri.
- Mae angen diweddarau brawddeg olaf yr ail baragraff i adlewyrchu'r cynnydd o dan fframwaith y Cynllun Gweithredu Adfer Natur.

CAM GWEITHREDU 3: HY ac LF i ddiweddarau'r cylch gorchwyl gyda'r diwygiadau bach

5. Trafodaeth ynglŷn â'r cynllun gwaith diwygiedig

Mae LF, KC ac HY wedi drafftio cynllun gwaith ar gyfer 2017 ymlaen. Mae'r cynllun gwaith yn dilyn y cwmpas, fel y'i rhestrir yn y cylch gorchwyl. Argymhellir camau gweithredu o dan bum prif bennawd: hyrwyddo camau gweithredu, codi ymwybyddiaeth, arfer gorau, cyfnewid gwybodaeth, ac arbenigedd. Gwnaeth LF fynd trwy'r cynllun gwaith drafft a thrafododd aelodau'r cynnwys:

- Hyrwyddo camau gweithredu: Cynnwys cam gweithredu ychwanegol o fewn 'Cynnal y rhestr o rywogaethau blaenoriaeth ar gyfer camau gweithredu yng Nghymru' am adrodd camau gweithredu sy'n cael eu cymryd yn erbyn ein rhywogaethau â blaenoriaeth.
- Codi ymwybyddiaeth: Cynllun cyfathrebu Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru – defnyddio cynllun cyfathrebu Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr sydd newydd gael ei gyhoeddi fel sail. Ei gadw'n fyr ac yn syml.
- Gwnaeth Cyfoeth Naturiol Cymru ddarparu sylwadau manwl ynglŷn â'r cynllun gwaith – roedd y rhain yn cynnwys:
  - Hyrwyddo camau gweithredu: Grwpiau Gweithredu Lleol – annog ymgysylltiad â'r grwpiau gweithredu lleol yng Nghymru a sefydlu sut y gallai'r grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol eu cynorthwyo.
  - Annog gwaith i gynhyrchu a chynnal haen System Gwybodaeth Ddaeryddol yng Nghymru ar gyfer rhywogaethau â blaenoriaeth ar gyfer camau gweithredu. Bydd yr haen hon yn cael ei defnyddio gan Cyfoeth Naturiol Cymru, e.e. ar gyfer gwaith Datganiadau Ardal.
  - Codi ymwybyddiaeth: Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru lawer o ddeunyddiau am ymgyrch Edrych, Golchi, Sychu ar gael. Byddai'n ddiddorol cael gwybod a oes unrhyw fylchau. Mae aelodau wedi cael y canllaw bach sy'n plygu allan ar rywogaethau estron goresgynnol yn ddefnyddiol iawn. Mae poster newydd wedi'i gynhyrchu ar gyfer porthladdoedd er mwyn tynnu sylw at y perygl o fynd ag offer dramor.
  - Arfer gorau – diwygio'r cam gweithredu o 'Hyrwyddo'r Cod Ymarfer ar gyfer Darpariaethau Rheoli Rhywogaethau' er mwyn 'ymchwilio'r cyfle' i gynnal digwyddiad codi ymwybyddiaeth i randdeiliaid am y negeseuon allweddol a'r defnydd o ddarpariaethau yng Nghymru.
- Trafodaeth am hyrwyddo ac adrodd ynghylch gweld rhywogaethau estron goresgynnol:
  - iRecord yw'r dull adrodd a ffeirir nawr. Mae cofnodion ar PlantTracker yn mynd trwyddo i iRecord. Mae data iRecord yn mynd ar yr NBN Atlas.
  - Mae data ar rywogaethau estron goresgynnol y Canolfannau Cofnodion Amgylcheddol Lleol yn cael ei drosglwyddo'n rheolaidd i'r NBN Atlas ar gydraniad llawn.
  - Mae prosiectau ymchwil a dinasyddion yn aml yn cynnwys y defnydd o apiau bellach. Mae'n bwysig sicrhau bod y rhain yn bwydo cofnodion trwyddo i

iRecord/NBN. Mae'r Porth Gwybodaeth am Rywogaethau Estron (NNSIP) yn olrhain yr holl apiau rhywogaethau estron goresgynnol.

- Rhestrir yr apiau rhywogaethau estron goresgynnol ar wefan Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr [yma](#).
- Rychwantu cylchlythyr:
  - Gallai cylchlythyr gynnig ffordd i ledaenu cyfathrebiadau i randdeiliaid. Gallai'r cylchlythyr gynnwys eitemau cyffredinol ar rywogaethau estron goresgynnol sy'n cael eu ledaenu trwy e-byst gan HY a gwybodaeth ehangach megis newyddion, diweddariadau ar ddeddfwriaeth a pholisïau, digwyddiadau, arfer gorau, prosiectau partneriaid, diweddariadau am gyllid, ac ati.
  - Gallai hyn fod yn chwarterol.
  - Mae ffotograffau ar gael ar oriel Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr.
  - Byddai'r arddull yn ddogfen dwy dudalen ar ffurf PDF sy'n cael ei hanfon ar neges e-bost i'r grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol ac yn ehangach.
  - Mae angen iddo fod yn ddwyieithog (HY i wirio am gostau cyfieithu yng nghyllideb Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru).
  - Penderfyniad – bydd cylchlythyr yn cael ei dreialu.

CAM GWEITHREDU 4: Bydd **HY** yn cynhyrchu cylchlythyr ar gyfer mis Tachwedd

CAM GWEITHREDU 5: Bydd **HY ac LF** yn ymgorffori sylwadau ar y cynllun gwaith a'u lledaenu

6. Rhestr o Rywogaethau â Blaenoriaeth ar gyfer Camau Gweithredu yng Nghymru – cynllun cyfathrebu

Cytunwyd ar y rhestr o rywogaethau estron goresgynnol sydd â blaenoriaeth ar gyfer camau gweithredu yng Nghymru yn y cyfarfod diwethaf, a bydd hon yn cael ei hadolygu yn gynnar yn 2018. Mae'r rhestr wedi'i dosbarthu i aelodau Grŵp Rhywogaethau Estron Goresgynnol Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru ac aelodau cyfatebol a bydd yn cael ei rhoi ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.

Trafodaeth ynghylch cynhyrchu dogfen sydd yn fwy hygyrch i'r cyhoedd sy'n tynnu sylw at y rhywogaethau?

- Byddai dogfen sydd ar gael i'r cyhoedd yn ddefnyddiol – yn enwedig ar gyfer rhannu'n ehangach i'r rheini â llai o wybodaeth am rywogaethau estron goresgynnol. Gallai dogfen sydd ar gael i'r cyhoedd gael ei lledaenu'n ehangach – er enghraifft, i aelodau o bartneriaethau natur lleol.
- Gallai dogfen sydd ar gael i'r cyhoedd:
  - Bod yn fwy hawdd ei defnyddio ac yn atyniadol
  - Cynnwys gwybodaeth am rywogaethau, e.e. llun, dolenni i borth gwybodaeth Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr
  - Ychwanegu mwy o naratif o amgylch diben y rhestr
  - Cynnwys gwybodaeth am gofnodi rhywogaethau estron goresgynnol
- Bod o ddefnydd er mwyn darparu hyperddolenni ar y ddwy ddogfen, e.e. i'r rhestr o rywogaethau goresgynnol estron sy'n peri pryder i'r Undeb ac ati.
- Oes modd i ni ddysgu unrhyw beth o'r modd mae rhestr yr Alban wedi'i chyflwyno?

Gwnaeth yr aelodau gytuno y byddai dwy restr yn ddefnyddiol – ein rhestr fel y mae a rhestr sydd ar gael i'r cyhoedd.

Trafodaeth ynghylch cymryd camau gweithredu ynglŷn â'r rhywogaethau ar y rhestr, yn enwedig rhywogaethau a reolir o dan Adran 2 – cynnwys colofn ychwanegol ar ein rhestr i gofnodi'r camau gweithredu. Mae gwaith monitro yn parhau ar y neidr Esgwlapaidd – nid yw'n ymddangos fel petai'r cwmpas wedi cynyddu. Efallai y bydd astudiaeth yn cael ei chynnal i edrych ar effaith y neidr – bydd y canfyddiadau o ddefnydd er mwyn deall yr effeithiau ac i helpu wrth gyfathrebu â'r cyfryngau. Oes modd i ni edrych am gyfleoedd bach, e.e. ardaloedd heb rywogaethau estron goresgynnol megis creu Ceredigion sy'n rhydd o rywogaethau estron goresgynnol? Rhywogaethau ar lefelau isel sy'n cael eu difa ar lefel leol, e.e. mae bron dim efwr enfawr ar ôl yn awdurdod Abertawe oherwydd y gwaith difa.

Ymholodd NA-L pam oedd y minc Americanaidd a *Crassula helmsii* yn cael eu heithrio o'r rhestr a rhosyn Japan yn cael ei restru. Bydd y rhestr yn cael ei hadolygu yn gynnar yn 2018 a bydd y rhywogaethau hyn yn cael eu trafod yn yr adolygiad.

CAM GWEITHREDU 6: Bydd **HY** yn drafftio dogfen sydd ar gael i'r cyhoedd ar rywogaethau blaenoriaeth ar gyfer camau gweithredu yng Nghymru

7. Diweddariadau gan bartneriaid

Roedd diweddariadau gan bartneriaid yn cynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol:

Llywodraeth Cymru (LF, KC, AH)

- Cytundebau rheoli rhywogaethau a gorchmynion rheoli rhywogaethau: Cafodd y [Cod Ymarfer](#) ar gyfer Darpariaethau Rheoli Rhywogaethau, sy'n nodi sut y dylent gael eu cymhwyso, ei gyhoeddi ym mis Mai.
- Cafodd fforwm rhanddeiliaid llwyddiannus ei gynnal yn Stadiwm Principality gan Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr ym mis Mehefin.
- Mae'r gwaith yn parhau i weithredu Rheoliadau Rhywogaethau Estron Goresgynnol yr Undeb Ewropeaidd ynghylch cosbau a sancsiynau. Yn gobeithio cael ymgynghoriad yn yr hydref i drefnu sut y gallai'r rhain gael eu gweithredu.
- Mae Cynllun Gweithredu'r Strategaeth Ceirw (gan gynnwys ceirw goresgynnol) newydd gael ei gyhoeddi.
- Mynychodd KC y gweithdy rheoli gwiwerod llwyd, lle trafodwyd cynllun gweithredu drafft y wiwer lwyd. Mae'r adborth wedi cael ei goladu ac mae ymgynghoriad ffurfiol wedi'i gynllunio ar gyfer mis Medi.
- Mae poster Edrych, Golchi, Sychu dwyieithog wedi cael ei gynhyrchu ar gyfer porthladdoedd.
- Mae Llywodraeth Cymru yn ariannu treialon clymog Japan CABI unwaith eto eleni. Er nad oedd cyfnod y gaeaf yn wych, mae cyfraddau goroesi yn ddigon uchel i gyfiawnhau treialon pellach. Mae Bwrdd Clymog Japan yn cael ei adnabod bellach fel y bwrdd llywio bioreolaeth cyfunol er mwyn adlewyrchu'r ffordd mae ei gylch gorchwyl yn ehangu, e.e. edrych ar *Crassula helmsii* a *Hydrocotyle ranunculoides*. Mae gwaith yn parhau o ran y defnydd o ffyngoedd y gawod ar jac y neidiwr.

CAM GWEITHREDU 7: Bydd **KC** yn lledaenu Cynllun Gweithredu'r Strategaeth Ceirw

Cyfoeth Naturiol Cymru (TK, JJ)

- Mae archwiliad bioddiogelwch yn cael ei gynnal o fewn y sefydliad – bydd y canfyddiadau yn cael eu casglu a'u cyhoeddi'n fewnol gydag argymhellion ar gyfer gwella bioddiogelwch.

- Mae archwiliad o waith ymchwil a gynhaliwyd neu a gomisiynwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru yn cael ei gynnal.
- Yn gweithio gyda Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy – mae'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol wedi'i adolygu a darparwyd argymhellion i Fwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer fersiynau'r dyfodol o ran rhywogaethau estron goresgynnol. Yn mewnbwnnu i'r broses Datganiadau Ardal er mwyn sicrhau bod rhywogaethau estron goresgynnol yn cael eu hymgorffori.
- Wedi drafftio cynlluniau wrth gefn generig ar gyfer Cymru gyfan.
- Yn cynorthwyo gwaith ar lefel Prydain gyfan ar gyfer cynhyrchu papur adfer.
- Llyfrothen uwchsafn – mae asesiadau yn cael eu cwblhau ar hyn o bryd a bydd canlyniadau dadansoddiad eDNA yn cael eu derbyn yn fuan.

Ysgrifenyddiaeth Rhywogaethau Estron Prydain Fawr (OB)

- Mae ail gyfran y rhestr o rywogaethau goresgynnol estron sy'n peri pryder i'r Undeb wedi'i chyhoeddi. Ceir sylwadau ynglŷn â'r drydedd gyfran ym mis Tachwedd. Mae DEFRA, ar ran y DU, yn datblygu cynlluniau rheoli ar gyfer rhywogaethau o dan Reoliadau Rhywogaethau Estron Goresgynnol yr Undeb Ewropeaidd. Y gobaith yw y bydd y drafftiau hyn yn cael eu rhannu cyn bo hir.
- Mae gwaith difa yn cael ei gynnal ar blanhigyn y piserlys ([Sarracenia purpurea](#)) yn yr Alban, sydd yn broblem, yn enwedig mewn corsydd. Nid oes unrhyw boblogaethau yn bodloni yng Nghymru sy'n hysbys ond roedd poblogaeth yng ngogledd Cymru yn y gorffennol. Mae'r rhywogaeth wedi'i rhestru ar ein rhestr o rywogaethau blaenoriaeth ar gyfer camau gweithredu yng Nghymru o dan Gategori 2. Mae asesiad risg ar gael [yma](#). Cadwch lygad am y rhywogaeth, yn enwedig mewn corsydd.
- Mae pryder yn yr Alban a gogledd Lloegr ynghylch eog cefngrwm y Môr Tawel – mae mwy wedi'u cefnogi yn 2017, gyda silio yn cael ei ffilmio yn yr Alban – er na fydd y silio hwn yn llwyddiannus o bosib. Lledaenwyd nodyn cyfarwyddyd Asiantaeth yr Amgylchedd.
- Mae pryder yn ne Lloegr ynghylch mosgitos teigr Asia. Y prif lwybr i Loegr yw cerbydau sy'n dod o Calais. Darganfuwyd wyau mosgito yn Folkestone y llynedd a darganfuwyd larfau yn Ashford yn ddiweddar - mae awdurdodau lleol wedi bod yn cynnal gwaith difa. Mae Iechyd Cyhoeddus Lloegr yn arwain ar hyn. Mae staff y llywodraeth ganolog (yr Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion ac Asiantaeth yr Amgylchedd) wedi cael eu hyfforddi ynghylch difa i gefnogi awdurdodau lleol i ddileu'r rhywogaeth yn gyflym. Gofynnodd DH ynghylch pa gamau gweithredu oedd yn cael eu cymryd yng Nghymru.
- Mae Cynlluniau Gweithredu Llwybr ar gyfer genweirio a chychod yn cael eu datblygu.

CAM GWEITHREDU 8: Bydd **OB** yn lledaenu mwy o wybodaeth am blanhigyn y piserlys (*Sarracenia purpurea*)

CAM GWEITHREDU 9: Bydd **LF** yn cadarnhau pa waith cynllunio sydd ar waith ar gyfer mosgitos yng Nghymru. **Diweddariad:** Gwnaeth LF gadarnhau bod Iechyd Cyhoeddus Cymru yn trafod â chydweithwyr yn Lloegr ynghylch achosion newydd yn ne-ddwyrain Lloegr a gwyliadwriaeth yng Nghymru.

Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur (BP)

- BP yw Swyddog Cyswllt Cymru Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur, ac mae hi wedi'i lleoli yn swyddfeydd Cyfoeth Naturiol Cymru yng Nghaerdydd. Mae BP yn gweithio ar greu cysylltiadau rhwng Llywodraeth Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru a'r Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur, yn enwedig er mwyn cysylltu arbenigedd a nodi cyfleoedd.

Ymddiriedolaethau Natur (NA-L)

- Yn y sesiwn difa ffromlys – yn gweld canlyniadau o'r gwaith caled gyda'r angen am lai o waith bob blwyddyn.
- Mae gwaith i reoli gwiwerod llwyd yn parhau. Mae'n ymddangos bod gwiwerod coch yn ehangu eu cwrpas – efallai bod hyn oherwydd y gwaith i reoli gwiwerod llwyd a chyflwyno beleod (mae'n ymddangos eu bod yn ysglyfaethu ar wiwerod llwyd yn lle gwiwerod coch).

Dŵr Cymru (RP)

- Mae cynllun ariannu Rhywogaethau Estron Goresgynol Dŵr Cymru yn dal ar agor. Mae'r cyllid yn agored i sefydliadau trydydd parti ar gyfer rheoli rhywogaethau estron goresgynol unrhyw le yng Nghymru. Dolen: <http://www.dwrcymru.com/cy/Media-Centre/News-Summary/2015/06/Dwr-Cymru-Welsh-Water-commits-160000-to-schemes-which-will-boost-the-natural-environment.aspx>
- Cafodd pirri-pirri ei ddarganfod a'i ddileu ar safle Dŵr Cymru yn ddiweddar
- Cafodd canllaw ar rywogaethau estron goresgynol ei gynhyrchu ar gyfer staff Dŵr Cymru. Mae'r canllaw hwn yn cynnwys negeseuon am adnabod a chofnodi rhywogaethau a bioddiogelwch.
- Mae Dŵr Cymru wedi ysgrifennu cynllun gweithredu bioamrywiaeth sy'n cynnwys camau gweithredu ar rywogaethau estron goresgynol. Bydd hwn yn cael ei gyhoeddi cyn bo hir.

Awdurdod Harbwr Caerdydd (DH)

- Cynhaliwyd yr ymweliad blynyddol o farinas ym Mae Caerdydd – mae arwyddion bioddiogelwch mewn lle ym mhob un ohonynt.
- Mae Bae Caerdydd yn cynnal Ras Cefnfor Volvo ym mis Mai 2018. Mae hwn yn ddigwyddiad chwaraeon mawr gyda chychod rasio yn dod o Rhode Island a logisteg yn dod o Frasil. Bydd angen cynllun bioddiogelwch llawn. Bydd DH yn lledaenu'r cynllun maes o law fel bod aelodau'r grŵp yn gallu ychwanegu sylwadau. Gwnaeth aelodau trafod y cyfleoedd ar gyfer hyrwyddo'r neges bioddiogelwch yn y digwyddiad – mae'r digwyddiad yn cynnwys cynhadledd ar blastigion morol, y gallai fod yn llwybr posibl. Mae Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol yn edrych ar y digwyddiad hefyd.

CAM GWEITHREDU 10: Bydd **LF** yn cysylltu â Grŵp Cynghori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol i drafod negeseuon bioddiogelwch yn nigwyddiad Ras Cefnfor Volvo

Ffederasiwn Pysgotwyr Môr Cymru (RP)

- Mae Ffederasiwn Pysgotwyr Môr Cymru yn cynnal digwyddiad mawr yng Nghymru ym mis Tachwedd 2018. Bydd timau o bob rhan o'r byd yn mynychu i gymryd rhan mewn cystadleuaeth. Gall RP anfon gwybodaeth bioddiogelwch ymlaen i'w chynnwys yn y pecynnau gwybodaeth.

CAM GWEITHREDU 11: Bydd **KC/LF** yn lledaenu poster Edrych, Golchi, Sychu newydd ar gyfer genweirwyr

Dinas a Sir Abertawe (SH)

- Mae gwaith diweddar wedi cynnwys gweithio ar fonitro clymog Japan gyda CABI, cwblhau arolygon am glymog Japan ar Benrhyn Gŵyr, a chychwyn gwaith rhafnwydden y môr ar dirddaliad preifat. Darparwyd hyfforddiant datblygiad proffesiynol parhaus ar rywogaethau estron goresgynnol ar ran y cyngor.

8. Unrhyw fater arall

Diwrnod ar rywogaethau goresgynnol morol yn Aberdaugleddau, Sir Benfro, ar 13 Medi.

Dyddiad y cyfarfod nesaf:

Dydd Mercher 22 Tachwedd, Swyddfeydd Llywodraeth Cymru, Aberystwyth

Yn dilyn y cyfarfod, cafwyd ymweliad â safle treialu maes rheoli clymog Japan Dan Jones yn Abertawe. Ymunwyd â'r aelodau gan Peter McDonald o Lywodraeth Cymru. Diolch yn fawr iawn i Dan Jones.

